

L'ecosistema comunicatiu: l'espai vital de la nació

Vicent Pitarch i Almela

En l'eventualitat de trobar-se davant algun programa d'IB3 o de TV3, un teleespectador valencià segurament deixaria anar reaccions si fa no fa com les següents: «El mallorquí no hi ha qui l'entenga», o bé: «Ja es veu que el català és difícil, ben diferent del valencià.» És probable que expressions d'aquesta mena ens deixin indiferents, ignorants de la seva condició de manifestacions colpidores del drama nacional que representa el fracàs de les xarxes catalanes de radiotelevisió en el seu objectiu central de bastir l'espai nacional de comunicació.

Fa un centenar d'anys, Pompeu Fabra, en establir la codificació de la llengua —tot promocionant-ne el registre culte, que hom identificava aleshores com a «català literari»—, marcava les pautes de la que havia

de ser la nova varietat idiomàtica que servís per a estretir els vincles interactius a l'interior de la catalanitat: la varietat anomenada estàndard, que estava destinada a fer progressos espectaculars gràcies als mitjans de comunicació audiovisuals.

Heus ací, tanmateix, que TV3 ha consumit ja una dilatada trajectòria de trenta-cinc anys —els de Catalunya Ràdio, trenta-sis—, de la mateixa manera que IB3 Ràdio i Televisió n'ha consumits catorze, sense que l'espai català de comunicació hagi assolit una consistència mínimament solvent. Tot i això, les interconnexions entre el Principat i les Balears són força més satisfactòries que no pas les establertes amb el País Valencià. A les Illes, per exemple, els canals TVCat, Canal33 i 3/24 s'hi reben regularment, de la mateixa manera que el Principat té accés a IB3. En aquesta direcció, convé notar que la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears tenen acords de col·laboració en produccions conjuntes.

Dissortadament, la realitat valenciana és força més adversa, cosa que demostra, d'altra banda, el nostre

trempe de resistents i alhora l'elevat interès que té Espanya a taponar-nos, als valencians en concret, qualssevol conductes que ens mantinguin enllaçats al si de la catalanitat. Com és sabut, la nostra és una situació que tot sovint ofereix un panorama amb ingredients més aviat patètics. Per començar, recordem que n'hi va haver prou amb un any, de transmissions de TV3, perquè haguéssim d'iniciar la llarga etapa d'enfrontaments amb la política espanyola per salvar els repetidors, uns conflictes que esdevindrien constants, fins que, al febrer del 2011, TV3 ens era segrestada en termes absoluts, amb la sola possibilitat d'accedir-hi per la via dels operadors privats.

Mentrestant, en 1989 la societat valenciana assistia al naixement de Radiotelevisió

Valenciana-Canal9, una gran esperança que aviat fou malmesa per una política nefasta en la qual no foren absents la manipulació informativa, els tics crònics de la ideologia cavernària i fins i tot la participació en la gran falla de la corrupció, que fou la marca de la casa d'un segment social ben identificat. D'un tal magma se'n va derivar el drama nacional que representava la fusió al negre de Canal 9, el 29 de novembre del 2013. De fet, fins al flamant experiment d'À Punt —que fou inaugurat als quatre anys i mig de l'inafaust tancament de Canal9— el País Valencià acumulava una nova marca negativa dins el context estatal: la d'estar mancat de televisió pròpia tot i tenir la llengua nacional diferent de l'espanyola.

De tota manera, també hem de reconèixer que aquest seguit d'indicadors adversos no són prou per a impedir que emergeixin de l'actual panorama audiovisual català alguns elements encoratjadors, com ho ha estat, posem per cas, la recuperació de la plataforma À Punt, d'un potencial difícil de preveure, per bé que ens arribi marcada per les precarietats. Precisament sobre la necessitat preemptòria d'avaluar aquesta plataforma s'alcen veus influents

---

Les interconnexions entre el Principat i les Balears són força més satisfactòries que no pas les establertes amb el País Valencià.

---

en la política valenciana que reclamen per a À Punt una dotació pressupostària que, d'entrada, hauria de doblar l'actual. Heus ací un bon senyal que s'obre pas la convicció que la televisió pública ha de constituir el motor fonamental de les indústries culturals de l'audiovisual, les quals són el suport de l'ecosistema mediàtic en el si del qual ha de desenvolupar-se la llengua catalana. Ben mirat, la funció socioeconòmica que assoleixen avui dia les indústries de l'audiovisual és d'una magnitud tal que aquestes no solament constitueixen les artèries que envigoreixen la llengua sinó que també formen una part decisiva de l'economia productiva en les societats postindustrials. Al capdavant, les polítiques sobre la televisió i la ràdio haurien d'ocupar el centre d'atenció de la política general, per tal com les polítiques lingüístiques són polítiques econòmiques. Definitivament, l'ecosistema mediàtic és la columna vertebral de les indústries culturals, sens dubte una part decisiva de l'economia productiva. Per cert, no sé estar-me d'aprofitar la circumstància present per a indicar que sobre la interacció que, en les societats avançades, s'estableix entre l'economia, les indústries culturals i la vitalitat lingüística ens ha deixat unes reflexions suggeridores Toni Mollà, en el seu llibre *La llengua de la plaça*, que conté una bona mostra de les pàgines més lúcides publicades darrerament en català sobre els *media*.

D'entrada, l'objectiu prioritari, pel que fa als mitjans de comunicació social en català, és la intercon-

exió d'aquesta xarxa. I, en aquest sentit, no podem menystenir l'aparició d'un grapat d'iniciatives, encara escasses i disperses, però que, sens dubte, mereixen de ser catalogades com a factors favorables a l'avenç de l'espai nacional de comunicació. Em refereixo, posem per cas, al fenomen de l'audiovisual «Favorits» —la coproducció de TV3, À Punt Mèdia i IB3—, així com al projecte del llargmetratge sobre la vida de Guillem Agulló, que coproduiran À Punt i TV3. Ben poca cosa, convé remarcar-ho, però que en tot cas assenyala la direcció que hauria d'emprendre una societat que aspira a no despenjar-se del ritme que segueixen les nacions avançades del nostre temps.

Certament, no ha perdut actualitat el diagnòstic memorable que va fer Joan Manuel Tresserras durant la seva etapa de conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació: «L'àmbit del català constitueix el més gran mercat d'Europa i un dels més grans del món que no té cap mitjà de comunicació audiovisual que s'hi

Els valencians tenim a l'abast cinquanta canals de televisió, cap dels quals, però, no és ni TV3 ni IB3.

dirigeixi específicament en la seva pròpia llengua»; un mercat verge, doncs, integrat per uns deu milions de consumidors culturals, que «en qualsevol lloc del món seria una gran oportunitat de negoci». En qualsevol lloc, tret dels Països Catalans, en els quals

tot sembla indicar que no hi regeixen raons de democràcia elemental ni tan sols criteris d'estricta funcionalitat econòmica. Una tal confluència d'anomalies potser és explicable —no pas comprensible— per una aversió

atàvica i inconfessable a la pervivència de la comunitat catalanòfona, l'aversió que sols poden suportar les estructures d'un estat hostil.

I és des de l'estat —promogut, apuntalat i compartit, no ho oblidéssim pas, per sectors socials de fora juntament amb els de dins— des d'on es duu a terme la política sistemàtica d'entrebrancar el procés de constitució de l'espai català de comunicació, mitjançant tota mena de maniobres perturbadores. A tall de mostra podem fixar-nos ara en la censura imposada a la recepció de TV3 al País Valencià, així com en el cas abstrús que representa l'acord de reciprocitat entre les televisions valenciana i catalunyesa, que fou signat, l'any 2013, pels presidents de les Generalitats corresponents i ratificat per les Corts Valencianes, amb majoria absoluta del PP. I no oblidem que, tres anys més tard, l'acord sobre la reciprocitat televisiva seria assumit pels presidents Puigdemont i Puig, sense que fins ara n'hàgim obtingut una eficàcia mínima.

A partir d'uns tals gestos —la realitat no ha donat per a més— hem assistit a un seguit d'episodis grotescos, en la nova etapa digital, a l'entorn de la gestió de l'espectre radioelèctric que ha de fer viable la reciprocitat televisiva. En aquests episodis ha estat present tot un joc de malabarismes en la cessió i subtracció de múltiples i canals de TDT, els quals han afavorit d'una manera sistemàtica les empreses privades, de to més aviat reaccionari i de tics espanyols insuperables. Una situació intricada, vet ací, que mena a exigir la restitució del segon múltiple que fou sostret a la Generalitat Valenciana l'any 2014. Sense resultats, tampoc.

Fet i fet, els valencians tenim a l'abast cinquanta canals de televisió, cap dels quals, però, no és ni TV3 ni IB3. À Punt Mèdia ha engegat, finalment, les emissions sense que això hagi representat via lliure a la reciprocitat amb TV3, tal com assegurava no fa gaire el president de les Corts Valencianes. Finalment, l'actual Acord Botànic 2 tampoc no esmenta la ignomínia de la censura de TV3 al País Valencià.

I bé. No fa gaire, en ocasió del centenari de la *Gramàtica catalana*, celebràvem l'Any Fabra, com a símbol de la monumental obra fabriana de modernització de la llengua, això és, d'impuls a la dinàmica *nacionalitzadora* de la societat. És hora de tenir present, i sobretot d'extreure'n la lliçó pertinent, que el transcurs d'un segle ha fet curt per a menar la llengua i la nació catalanes a les fites que segurament s'havia marcat el Mestre irrepètible.

Tot comptat i debatut, si no hi ha manera d'establir una interconnexió permanent i sòlida entre À Punt, TV3 i IB3 Televisió, així com entre Catalunya Ràdio, À Punt Ràdio i IB3 Ràdio, n'hauem de concloure que la via del règim autonòmic és una via morta, una enganyifa en tota regla. ■

PASTISSERIA
BOMBONERIA
CONFITERIA
GELATERIA

Foix de Sarrià

Major de Sarrià, 57
08017 Barcelona
Tel. 93 203 07 14 - 93 203 00 04

Pl. de Sarrià, 12-13
08017 Barcelona
Tel. 93 203 04 73 - Fax 93 280 65 56

www.foixdesarria.com